

KäTu X, Vaasa 20.-21.4.2012

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO

Tekstin käsitteestä lokalisoinnin tutkimuksessa

Tommi Nieminen (Itä-Suomen yliopisto)

Miksi teksteillä on väliä?

- kääntämisen kohdeyksikön sanotaan tyypillisesti olevan "teksti"
- toisin ilmaisten: kääntäminen tapahtuu "merkityskokonaisuuksina"
- tällä ei välttämättä tarkoiteta enempää kuin että käännöksen lopputuotteen on oltava yhtenäinen, koherentti kokonaisuus
- tekstit muodostavat näin metodologisen haasteen

Mutta mikä on "teksti"?

- teksti on "merkityksen sulkeuma"
- teksti rajautuu kontekstiin, jossa toiminta muodostaa mielekkään kokonaisuuden
- esim. kauppasiointi asiakkaan ja myyjän välillä tilanteen alkamisesta (tervehdykset) sen loppuun (asiakas poistuu) on "teksti"
- toisaalta ostoskeskuksen päivittäisen diskurssin kokonaisuus ei ole teksti
- ...paitsi jos siitä sellainen rakennetaan (fiktio, dokumentit)

Lokalisointi ja tekstit

- jo yksittäisen tietokoneohjelman samastaminen tekstiin on vähintäänkin haastavaa (Lehtovaara 2010, Nieminen 2011)
- lokalisoinnin tekstikäsitteen eriävyydestä on huomautettu (Pym 2011) – mutta mihin nähden?
- kääntäjä kohtaa irrallisista merkkijonoista, jotka **eivät ole** tekstejä, koostuvan PO-tiedoston, joka **ei ole** teksti
- nähdäkseni kyseessä **ei ole** pelkkä metodinen ongelma vaan käsitteellinen haaste

Millä *ei ole* väliä?

- yleisö
- eri kulttuurit (vieraannuttaminen!)
- sosiaaliset suhteet yleisössä
- rekisterit

```
#. help message for command line option --geometry=WIDTHxHEIGHT[+X+Y]
#: ../moo/medit-app/main.c:152
msgid "Default window size and position"
msgstr "Ikkunan oletuskoko ja -sijainti"
```

```
#. "WIDTHxHEIGHT[+X+Y]" part in --geometry=WIDTHxHEIGHT[+X+Y]
#: ../moo/medit-app/main.c:153
msgid "WIDTHxHEIGHT[+X+Y]"
msgstr "LEVEYSxKORKEUS[+X+Y]"
```

```
#. help message for command line option --version
#: ../moo/medit-app/main.c:155
msgid "Show version information and exit"
msgstr "Näytä versiotiedot ja lopeta"
```

#: ../moo/mooedit/glade/mooeditprefs-general.glade.h:3
msgid "Backspace key unindents"
msgstr "Askelpalautin vähentää sisennystä"

#: ../moo/mooedit/glade/mooeditprefs-general.glade.h:5
msgid "Do not use tabs for indentation"
msgstr "Älä sisennä sarkaimin"

#: ../moo/mooedit/glade/mooeditprefs-general.glade.h:6
msgid "Enable auto indentation"
msgstr "Sisennä automaattisesti"

#: ../moo/mooedit/glade/mooeditprefs-general.glade.h:8
msgid "Indent width:"
msgstr "Sisennys:"

Työskentely tekstinä

käynnistetään ohjelma – **Tiedosto** | **Avaa...** –
selataan tiedostoon – napsautetaan hiiren
oikealla painikkeella tyyliluettelon kohtaa
Oletus – vaihdetaan avautuvan dialogin
välilehteen **Fontti** – valitaan toinen kirjasin,
painetaan **OK** (jne.)

(parempia esimerkkejä videoissa 1–2–3)

Lopputulema?

- en ehdota tekstiä hylättävän "perusyksikkönä"
- vaan: teksti täytyy sitoa lujemmin siihen toimintaan, josta se muodostaa osan
- toisin sanoen: teksti ei "ole" kieltä vaan kieli on tekstin yksi toiminnallinen osa
- kääntäjän on kuitenkin (tietenkin) välttämätöntä tarkastella toimintaa kokonaisuutena eikä keskittyä sen osaan

Mainitut lähteet

- Lehtovaara, Aatu 2010: *Norsunluutornista basaariin*. Nordin tekstianalyysimalli lokalisoinnin tarkastelun pohjana. Pro gradu -tutkielma, TaY.
- Nieminen, Tommi 2011: Retorisia siirtoja ja metodologisia ongelmia crowdsourcing-lokalisoinnin tutkimuksessa. *MikaEL* 5.
- Pym, Anthony 2011: What technology does to translating. *Translating & Interpreting* 3.